

I Europaparlamentets plenisal i Strasbourg stod Ursula von der Leyen i onsdags och höll sitt årliga tal om tillståndet i unionen. Vid sidan av talman Roberta Metsola satt Kanadas premiärminister Mark Carney. Det var ingen tillfällighet.

Hon inledde med Charles Dickens: det var den bästa av tider, det var den sämsta av tider. Samma motsättning, sade hon, präglar Europa 2026. Unionen har aldrig varit starkare. Samtidigt har den aldrig känts mer utsatt.

Kommissionsordföranden räknade upp det hon ville se som bevis på styrka. Europa har i stort sett brutit beroendet av rysk fossilgas. Unionen är världens största handelsmakt, med avtal med mer än 80 länder. Försvarsutgifterna har ökat med nästan 80 procent på fem år. Stödet till Ukraina fortsätter, liksom den gemensamma linjen när Grönland hotades.

Sedan kom baksidan. Ett territoriellt anfallskrig pågår på kontinenten. Hybridattacker, drönare och desinformation riktas mot demokratierna. Handelsunderskottet mot Kina ligger på en miljard euro om dagen. Beroendet av kinesiska kritiska råvaror är, enligt von der Leyen, inte längre hållbart. ”Vi har nått en brytpunkt”, sade hon. Kommissionen aviserade ett nytt europeiskt organ för att köpa in och lagra sådana råvaror.

Energin fick ett eget kapitel. Efter Hormuzsundet och de extra 90 miljarderna euro i fossilimport vill hon elektrifiera unionen på allvar. Målet är att fördubbla elens andel till 2040 och på så vis skära importnotan med 260 miljarder euro om året. Kraftnäten måste byggas ut fortare. Sex gånger mer förnybar kapacitet än vad som installerades förra året väntar fortfarande på att kopplas in.

Klimatet behandlades som en redan pågående kris, inte som ett framtida problem. Sommarens bränder, värmedöd och förstörda skördar kallades ”sanningens sommar”. På gång är en klimatförsäkringsallians – i dag täcks bara ungefär en fjärdedel av katastrofförlusterna av privata försäkringar – en europeisk värmeböljeplan och en gemensam brandbekämpningsflotta.

Ett av de mer konkreta utspelen gällde barn och skärmar. I morgon, sade von der Leyen, lägger kommissionen fram EU Kids Act. Inga sociala medier under 13 år. Inga egna konton under 15. Däremellan bara begränsade, föräldrakontrollerade minikonton. Hon citerade en mamma som förlorat sin dotter och menade att det är nog nu.

Demokratin fick både varning och ett exempel. Antieuropeiska och antidemokratiska krafter växer, både utifrån och inifrån. Men ingenting är oundvikligt, sade hon, och pekade på Ungern. Den 12 april i år, efter valet, tog ungrarna framtiden i egna händer, valde demokrati och Europa och förde tillbaka landet till unionens mitt, enligt hennes formulering. Miljarder euro i frysta

investeringar har släppts. Fidesz kallade efteråt avsnittet för ett offentligt erkännande av en "Bryssel-Tisza-pakt".

Mellanöstern blev ett av de mer lågmält ömma avsnitten. Von der Leyen talade om lidandet i Gaza och bosättarvåldet på Västbanken, kallade E1-planerna oacceptabla och höll fast vid tvåstatslösningen. Hon beklagade att medlemsländerna inte lyckats samla de majoriteter som krävs för en gemensam linje mot Israel. Kommissionen kan göra en del på egen hand, sade hon, men Europa är splittrat – och när Europa är splittrat ändrar det inte händelseförloppet. Nästan en miljard euro har samlats för återuppbyggnad och stöd till en palestinsk myndighet.

Det som fick salen att resa sig var dock Kanada. Von der Leyen vände sig direkt till Carney. Unionen och Kanada ser världen med samma ögon, sade hon – från klimat och AI till Ukraina och Arktis. CETA ska utvecklas till en "framtidsallians". Hon ville arbeta för att Kanada ska bli EU:s första associerade medlem, en status som inte finns i fördragen. Applåderna var långa. Några huvudstäder ska enligt diplomatikällor ha blivit tagna på sängen. Ottawa har efteråt tonat ner ordet medlemskap.

Säkerhetspolitiken fick också nya bokstäver. Ett europeiskt säkerhetsråd, ett Nato-anpassat instrument för strategiska stödresurser och något som liknar en europeisk artikel 4 – en mekanism när ett land utsätts för hybridangrepp eller territoriella hot.

Nästa år fyller Romfördraget 70 år. Då ska en ny Europakongress samla "de skarpaste idéerna från hela unionen". Talet slutade som von der Leyens tal brukar sluta, på tre språk: Vive l'Europe. Es lebe Europa. Länge leve Europa.

Det var ett linjetal i klassisk form: långt, brett och fullt av initiativ som nu ska förhandlas i råd och parlament. En del är redan på väg. Annat, som den kanadensiska konstruktionen, är mer politisk signal än färdig modell. I en union som hon själv beskrev som både starkare och skörare än någonsin är det just det som återstår – att omvandla orden till beslut som 27 länder faktiskt kan bära.